

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym dra Andrzeja Sęka w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie

1. Informacja o kandydacie

Pan dr Andrzej Sęk w 2003 r. na Wydziale Nauk Politycznych Wyższej Szkoły Humanistycznej im. Aleksandra Gieyszтора w Pułtuskach uzyskał tytuł zawodowy magistra na kierunku politologia w zakresie administracji publicznej. Pracę magisterską zatytułowaną *Ustrój i zadania samorządu powiatowego na przykładzie powiatu ostrołęckiego* napisał pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Zbigniewa Kiełmińskiego. W 2008 r. na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego uzyskał z kolei stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce o specjalności samorząd terytorialny. Stopień naukowy został nadany uchwałą Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych na podstawie złożonej rozprawy doktorskiej pt. *Nadzór nad gminą w Polsce. Analiza nadzoru nad gminami powiatu ostrołęckiego w 2002–2006*. Promotorem w przewodzie doktorskim był również prof. dr hab. Zbigniew Kiełmiński.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada stopień naukowy doktora, zatem dr Andrzej Sęk spełnia ustawowy wymóg, posiadając stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

2. Ocena osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie jest wskazane przez Habilitanta osiągnięcie naukowe w postaci monografii naukowej zatytułowanej *Organizacje militarne i pozamilitarne zapewniające bezpieczeństwo przesmyku suwalskiego w latach 2018-2023*, wydanej przez Wydawnictwo Naukowe FNCE Grupa Wydawnicza FNCE w Poznaniu w 2024 r. (ISBN 978-83-68074-30-7), tj. przez wydawnictwo, które w roku opublikowania

monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r. poz. 124 z późn. zm.)

Wnikliwa lektura recenzowanego dzieła upoważnia do stwierdzenia, że przyjęty układ pracy i metodyka badań oraz w konsekwencji ich przebieg potwierdzają interdyscyplinarne podejście do problematyki stanowiącej przedmiot badań. Główny problem badawczy został sprowadzony do pytania: w jaki sposób organizacje militarne i niemilitarne zapewniają bezpieczeństwo przesmyku suwalskiego? W celu rozwiązania głównego problemu Habilitant wyodrębnił problemy szczegółowe, a także sformułował hipotezę badawczą. Habilitant badania dotyczące organizacji militarnych i pozamilitarnych zapewniających bezpieczeństwo przesmyku suwalskiego prowadził w trzech obszarach: organizacyjnym, planistycznym i wykonawczym. Stąd też za cel badań przyjął opracowanie koncepcji rozwiązania systemowego, która może przyczynić się do zmiany podstaw prawnych funkcjonowania przedmiotowego obszaru w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając na uwadze fakt, że badanie empiryczne prowadzone przez Habilitanta w latach 2018–2023 wykazały, iż w organizacjach militarnych i pozamilitarnych w rejonie przesmyku suwalskiego zauważalny jest brak ich przygotowania do działania w warunkach zagrożenia militarnego przesmyku suwalskiego, to za zasadne należy uznać, że podjęty w monografii problem z punktu oczekiwań społecznych jest niezwykle istotny, a z naukowego punktu wymagał rozstrzygnięć, m.in. co do opracowania koncepcji rozwiązania systemowego, która mogłaby przyczynić się do zmiany podstaw prawnych funkcjonowania przedmiotowego obszaru w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Opracowanie przedmiotowej koncepcji może wpłynąć na wzrost poziomu bezpieczeństwa państwa, a zwłaszcza bezpieczeństwa społeczności lokalnej zamieszkującej rejon przesmyku suwalskiego i sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego. Podkreślić należy ponadto aktualność podjętej tematyki i jej znaczenie dla rozwoju teorii w tym zakresie oraz praktyki stosowanych na tym polu rozwiązań. Zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że na chwilę obecną brak jest dostatecznych podstaw teoretycznych w tym obszarze. Stąd też monografia stanowi m.in. istotne uzupełnienie dotychczasowego stanu wiedzy.

Recenzowana monografia liczy ogółem 501 stron tekstu, przy czym tekst podstawowy, na który składa się wstęp, cztery rozdziały i zakończenie liczy 390 stron.

Przyjmując założenie, że wiedza poprzedza działanie, rozdział pierwszy *Bezpieczeństwo militarne w zarządzaniu kryzysowym*, stanowiący podwaliny dla dalszych rozważań, został poświęcony m.in. wyjaśnieniu miejsca i roli bezpieczeństwa militarnego

w bezpieczeństwie narodowym oraz wyjaśnieniu podstawowych pojęć, takich jak kryzys i zarządzanie. Ponadto zawarto w nim ewolucję zmian teorii prawnych w kontekście zarządzania kryzysowego, a także wskazano procedury użycia oddziałów Sił Zbrojnych i innych formacji umundurowanych do wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. W rozdziale drugim *Szkolenie obronne wpływające na bezpieczeństwo przemyku suwalskiego* przedstawiono organizację szkoleń obronnych, a także ukazano praktyczne aspekty planowania i realizacji szkolenia obronnego, organizację działania Host Nation Suport HNS oraz zasady przeprowadzania kontroli realizacji działań obronnych na terenie badanych powiatów. Rozważania naukowe zaprezentowane w rozdziale trzecim *Organy administracji powiatowej biorące udział w budowie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatów oraz charakterystyka ich zadań* zostały skoncentrowane przede wszystkim na scharakteryzowanie podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa w wybranych powiatach województwa podlaskiego. W ramach ostatniego rozdziału, tj. rozdziału czwartego *Kooperacja pozytywna ogniw pozamilitarnych w obliczu zagrożeń na obszarze przemyku suwalskiego* Habilitant przedstawił w ujęciu praktycznym zarówno cywilny, jak i militarny wymiar współpracy badanych powiatów z organizacjami pozarządowymi, poprzedzając rozważania przeglądem etymologii i definicji kooperacji i koordynacji. Na szczególną uwagę zasługuje ostatni podrozdział stanowiący koncepcję wykorzystania organizacji pozarządowych w działaniach z obszaru bezpieczeństwa narodowego. Podsumowaniem rozważań naukowych jest *Zakończenie*, w którym Habilitant odniósł się m.in. do postawionej hipotezy badawczej w kontekście sformułowanego głównego problemu badawczego i problemów szczegółowych.

Na uwagę zasługuje fakt, że monografia stanowi podsumowanie wieloletnich dociekań naukowych dra Andrzeja Sęka związanych z obszarem organizacji działań elementów militarnych i pozamilitarnych systemu bezpieczeństwa państwa, gdyż zawiera zarówno nowe wyniki badań, jaki stanowi próbę systematyki dotychczasowych efektów badawczych Habilitanta.

Konkludując, układ opracowania, przyjęte założenia badawcze, jak i treści poszczególnych rozdziałów w pełni zapewniają realizację problematyki określonej w jego tytule. Na szczególną uwagę zasługuje bogata bibliografia przedmiotu badań wykorzystana do opracowania monografii w postaci aktów prawnych, dokumentów i źródeł internetowych, co świadczy o rzetelności i jakości opracowania.

Recenzowana monografia dra Andrzeja Sęka *Organizacje militarne i pozamilitarne zapewniające bezpieczeństwo przemyku suwalskiego w latach 2018-2023*, jej poziom

merytoryczny, w tym teoretyczny, jak i praktyczny, niewątpliwie stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, jaką jest dyscyplina nauki o bezpieczeństwie. Przy czym zaznaczyć należy, że opracowanie koncepcji rozwiązań systemowych wymagało skorzystania z dorobku innych dyscyplin nauki, m.in. nauki o zarządzaniu i jakości, co wpływa dodatkowo na interdyscyplinarny charakter pracy naukowej.

Podkreślić należy, że dr Andrzej Sęk we wniosku wskazał również drugie osiągnięcie naukowe w postaci cyklu czterech powiązanych tematycznie artykułów naukowych, których celem jest „określenie zdolności organów jednostek samorządu terytorialnego w wykonywaniu zarówno samodzielnie zadań obronnych oraz zadań w obszarze bezpieczeństwa publicznego, jak i w kooperacji z organizacjami pozarządowymi/probronnyymi i instytucjami państwowymi”. Jak stwierdza Habilitant „przedmiotowy cykl poniższych publikacji miał również za zadanie systematyczne przedstawianie wyników prowadzonych badań empirycznych i teoretycznych w obszarze działalności obronnej organów władzy publicznej i organizacji pozarządowych.” Mając na uwadze, że zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która m.in. posiada w dorobku osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 monografię naukową, w ocenie recenzenta wskazana przez dra Andrzeja Sęka, jako osiągnięcie naukowe, monografia *Organizacje militarne i pozamilitarne zapewniające bezpieczeństwo przesmyku suwalskiego w latach 2018-2023*, jak stwierdzono powyżej, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, jaką jest dyscyplina nauki o bezpieczeństwie. Stąd też recenzent odstąpił od oceny wskazanego we wniosku drugiego osiągnięcia naukowego w postaci cyklu czterech powiązanych tematycznie artykułów naukowych.

3. Ocena aktywności naukowej

Działalność naukowo – badawcza skupiona na zagadnieniach związanych z bezpieczeństwem, polityką i działalnością samorządu terytorialnego w Polsce wpisuje się w dyscyplinę nauki o bezpieczeństwie, stanowiąc jednocześnie konsekwencję aktywności naukowej, popularyzatorskiej, organizatorskiej i dydaktycznej Habilitanta.

Na dorobek naukowy dra Andrzeja Sęka, od momentu uzyskania w 2008 roku stopnia doktora, składają się:

- 12 monografię naukowe (w tym 4 samodzielne),

- udział we współpracy w redakcji 11 monografii,
- 15 artykułów naukowych w czasopismach naukowych (w tym 11 samodzielnych) (ze wskazanych we wniosku w punkcie „Czasopisma naukowe”, do artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych nie można zaliczyć publikacji wskazanych w pkt. 1 i 4),
- udział w 18 opracowaniach zbiorowych (w tym 9 autorskich).

Niedosyt może budzić publikowanie opracowań naukowych jedynie w polskich wydawnictwach naukowych. Na uwagę zasługuje natomiast publikowanie w czasopismach naukowych indeksowanych m.in. w The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH), IC Journals Master List Scientific literature database (IC) i Index Copernicus Value (ICV).

Ponadto oceniając dorobek naukowy dra Andrzeja Sęka zwrócić uwagę należy na:

- sporządzenie trzech recenzji publikacji naukowych,
- wygłoszenie 19 referatów na konferencjach naukowych (10 krajowych, 9 międzynarodowych).

W zakresie działalności badawczej Habilitant wykazał się aktywnością w dwóch projektach badawczych. Przy czym niedosyt budzi fakt, że przedmiotowe projekty były realizowane jedynie z uczelnianych środków.

Habilitant odbył również staż naukowy (25.02.-18.06.2023 r.) w Akademii Finansów i Biznesu Vistula, Filia - Akademia im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku.

Na uwagę zasługuje również aktywność dydaktyczna dra Andrzeja Sęka związana z pracą na uczelniach, m.in. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, Wyższej Szkole Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie, Wyższej Szkole Informatyki Zarządzania i Administracji w Warszawie, Wyższej Szkole Społeczno-Ekonomicznej w Ostrołęce, Akademii Humanistycznej im. prof. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku. Obecnie zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach, w której pełnił również funkcję dziekana. Na wskazanych uczelniach Habilitant prowadził wykłady i zajęcia praktyczne z takich przedmiotów jak: pozarządowe formy i instytucje bezpieczeństwa, bezpieczeństwo w administracji publicznej, bezpieczeństwo w Unii Europejskiej, wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony.

Wśród osiągnięć dydaktycznych zwrócić uwagę należy na promowanie kadr poprzez wypromowanie 80 licencjatów i 50 magistrantów na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, jak również pełnienie funkcji recenzenta w procedurach dyplomowania. Podkreślić należy również pełnienie funkcji promotora pomocniczego w zakończonym pozytywnie

postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie w Akademii Kaliskiej.

W swojej działalności naukowo-dydaktycznej dr Andrzej Sęk nie ograniczał się tylko do prowadzonych zajęć dydaktycznych, ale prowadził także działalność popularyzującą bezpieczeństwo wśród młodzieży szkolnej, poprzez organizowanie olimpiad wiedzy o bezpieczeństwie. W związku z nasilającym się zagrożeniem na Wschodniej Flance NATO Habilitant udzielił wielu eksperckich wywiadów, w tym m.in. dla: *The Wall Street Journal*, *Süddeutsche Zeitung*, *BBC*, ale również *Polsat*, *TVN*, *TVP World*, *Polityki*”, *Newsweek*”. Ponadto przez wiele lat współpracował z Ogólnopolskim Miesięcznikiem Dyrektora Szkoły „Bezpieczeństwo w szkole”, gdzie jako ekspert ds. oświatowych publikował artykuły pomocne dla nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z zakresu bezpieczeństwa w szkole.

W kontekście osiągnięć organizacyjnych podkreślić należy również udział dra Andrzeja Sęka w pracach komitetów organizacyjnych i naukowych ośmiu ogólnopolskich i dwóch międzynarodowych konferencji naukowych, założenie Studenckiego Koła Nauk Politycznych „Demokracja”, a także inicjatywę nadania jednej z sal wykładowych imienia.

Aktywność Habilitanta przejawia się również zaangażowaniem w działalność na rzecz uczelni. Oprócz zasiadania w Senacie Uczelni, był m.in. członkiem Kolegium Elektorów, a także członkiem wielu doraźnych komisji.

Za działalność na rzecz bezpieczeństwa, nauki i dydaktyki oraz popularyzacji wyników badań dr Andrzej Sęk był wielokrotnie wyróżniany odznaczeniami państwowymi i resortowymi oraz nagrodami terenowych organów administracji rządowej i samorządowej, a także władz uczelni.

W podsumowaniu stwierdzam, że dr Andrzej Sęk wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni.

4. Wniosek końcowy

W ocenie recenzenta dr Andrzej Sęk posiada kwalifikacje do samodzielnej pracy naukowej. W cezurze czasowej podlegającej ocenie wykazał się dużą aktywnością w realizacji zadań naukowych, czego wymiernym efektem są jego osiągnięcia naukowo – badawcze oraz osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego wnoszące znaczny wkład w rozwój nauki o bezpieczeństwie.

Dr Andrzej Sęk posiada stopień doktora, posiada w dorobku osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie w postaci monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni. Wnioskuje zatem o dalsze procedowanie postępowania habilitacyjnego dra Andrzeja Sęka w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Robert Solo